

оскільки за словником Ожегова *кастеляниша* – «работница бельевой (в лечебном учреждении, доме отдыха, гостинице), ведающая хранением и выдачей белья» [4, 606], оскільки служниця працювала у будинку пані, а не в установі, доцільніше було б перекласти дослівно – *служанка* чи *прислуга*.

Ja kroję sukienkę z tego błękitnego kaszmiru // *Я крою плаття з того голубого атласу. Kaszmir* (кашемір) – «ścienka tkanina tkana z wełny kóz kaszmirskich», *атлас* – «шовкова або напівшовкова тканина, блискуча і гладенька з лиця». Перекладач вживає не надто доречно еквонімічну заміну, оскільки в українській мові є прямиий відповідник *кашемір*.

Таким чином, для оптимального балансу семантики і форми, денотативної та конотативної інформації оригіналу й українського і російського перекладу перекладачі І. Вільде та Н. Кислякова використовують денотативні та конотативні заміни. Дослідження вжитих метонімічних трансформацій показало, що одні з них використані доречно та вдало, проте інколи перекладачі допускають змістових втрат.

Список використаної літератури:

1. Słownik języka polskiego 11-tomowy / redaktor naczelny W. Doroszewski. – Режим доступу: <https://sjp.pwn.pl/>.
2. Бичко І. Ментальна співзвучність української та європейської філософської традицій: кордоцентричні мотиви / І. Бичко // Київські обрії: історико-філософські нариси. – К., 1997.
3. Брагінець Н. В. Концепти *душа* і *серце* в національно-мовних картинах світу / Н. В. Брагінець // Наукові записки. Том 34, Філологічні науки. – К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2004. – 89 с.
4. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М. : Рус. яз., 1992. – 2151 с.
5. Селіванова О. О. Нова типологія перекладацьких трансформацій / О. О. Селіванова // Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012.
6. Словник української мови: в 11 томах. / ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980. – Том 6, 1975. – С. 537.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент І. М. Литвин

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОНОТАТИВНОГО ПЛАНУ В РОМАНІ ДЖ. С. ФОЄРА «СТРАШЕННО ГОЛОСНО І НЕЙМОВІРНО БЛИЗЬКО»

О. О. Курдус

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Лексичний аспект перекладу розглядає міжмовні лексичні відповідники, існування яких є закономірним, зважаючи на те, що логіко-понятійний склад більшості мов має універсальний характер, а слово визначається як основна поняттєва одиниця. За В. С. Виноградовим, перекладацькими відповідниками ми вважаємо слова та словосполуки перекладу й оригіналу, які в одному з своїх значень передають рівний, або відносно рівний, обсяг інформації та є функціонально рівнозначними.

Питання перекладацьких відповідників розглядалося, зокрема, наступними дослідниками: В. С. Виноградовим, П. І. Копанєвим, Я. Й. Рецкером, Р. К. Міньяр-Белоручевим, І. Р. Гальперінім тощо. Навіть беручи до уваги значну кількість робіт з даної теми, ми все ж не можемо називати його повністю вивченим та розглянутим, що й свідчить про актуальність нашого дослідження.

Українська дослідниця О. О. Селіванова на лексичному рівні розглядає формальні та формально-змістові трансформації. Формально-змістові трансформації виражаються у двох планах: денотативному та конотативному. Конотативні

трансформації диференціюємо на оцінно-емотивні, експресивні та функціонально-стилістичні. Результатом таких трансформацій є міжмовні синонімічні відповідники, що відрізняються оцінно-емотивними, експресивними та функціонально-стилістичними відтінками значень [1, с.107].

Метою нашої статті є аналіз конотативного аспекту лексичних трансформацій в українському перекладі роману «Страшенно голосно і неймовірно близько».

В українському перекладі часто зустрічаються функціонально-стилістичні трансформації, які передбачають втрату, заміну або виникнення в перекладному тексті функціонально-стилістичного забарвлення мовних одиниць [2, с.456]; як-от у реченні: — *I'm not allowed to use curse words.* — **Bummer** //—*А мені не дозволяють лаятися.*— **Непруха**.

Спостерігаємо, як нейтральне слово *bummer* —«any unpleasant or disappointing experience» «неприємна ситуація, ускладнення» перекладається словом *непруха*, що належить до зниженої лексики розмовного стилю. У наступному прикладі *Your sunglasses are one hundred dollars*//*Ваши окуляри тягнуть на сто доларів* перекладач інтерпретує нейтральне *to be (one hundred dollars)* — «коштувати, мати ціну» у значенні «to require the payment of (money or something else of value) in an exchange» у фамільярному значенні *тягнуть*, тобто «сягають певної вартості».

У випадку *It isn't anymore, but for a really long time I dreamt to take over the family jewelry business*//*Тепер усе інакше, а раніше я просто марив тим, щоб очолити нашу сімейну ювелірну справу* нейтральне *dreamt*— «to think or conceive of something in a very remote way (usually followed by of)», «сприймати як мрію, замислюватися» перекладач замінює конотативно-окресленим, книжним *марив* із значенням «бачив сон».

Ще одна трансформація, до якої вдається перекладач, — експресивна, за якою слово набуває, втрачає або ж модифікує ознаки: *Actually, if limousines were extremely long, they wouldn't need drivers*//*Між іншим, якщо вигадати страшенно довгі лімузини, то водії взагалі б не знадобилися*, де прислівник *extremely* —«in an extreme degree; exceedingly», «надмірно» перекладено лексемою, що виказує посилення ознаки.

Так само розглянемо оцінно-емотивні трансформації, згідно яких слова набувають нового оцінно-емотивного значення шляхом додавання суфіксів оцінності: *There were fourteen kids in the class, and we all had on neat white robes*//*У групі займалося чотирнадцять дітей, і всі були одягнені у новенькі білосніжні кімоно*. Вочевидь, при перекладі *neat*—«охайний», «in a pleasingly orderly and clean condition» вжито форму *новенькі* і отримує значення применшення ознаки за допомогою суфікса -еньк.

У прикладі «*What happened, my dear?*» *asked Grandma*// —*Що трапилось, крихітко?*— *запитала бабуся* нейтральне *dear* — «a person who is good, kind, or generous», «любий, коханий» перекладено українським «крихітко», яке вирізняється оцінною конотацією «маленький, малюк».

Розглянувши приклад *And at the finish line at the end of the New York City Marathon it would sound like war*//*А на фініші нью-йоркського марафону взагалі гуркотиме, як на війні* спостерігаємо, як нейтральне *sound* — «to make or emit a sound», «лунати, породжувати звук» перекладається лексемою *гуркотиме*, що вирізняється емотивним компонентом.

Аналіз лексичних трансформацій конотативного плану у перекладі роману Дж.С.Фоера демонструє численні лексичні модифікації перекладацьких версій, спрямованих на передачу значень при перекладі художнього твору.

Список використаної літератури:

1. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник/ І.М.Литвин.–Вид. 2-ге, допов. – Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2014.
2. Селіванова О. О. Світ свідомості. Мир сознания в языке. Монографічне видання / О. О. Селіванова – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012.
3. Oxford Dictionaries Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://www.oxforddictionaries.com/>
4. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. –Режим доступу: URL: [http:// www.sum.in.ua](http://www.sum.in.ua)
5. Collins English Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://www.collinsdictionary.com>

Ілюстративний матеріал:

1. Jonathan Safran Foer *Extremely Loud and Incredibly Close*
2. Джонатан Сафран Фоср *Страшенно голосно і неймовірно близько* [пер. з англ. О.Постранська]

Науковий керівник: старший викладач І. І. Могілей

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ МАРІО П'ЮЗО “THE GODFATHER”

Н. М. Лихенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Проблема перекладацьких трансформацій є однією з ключових у теорії перекладу. Цим питанням займалися такі вчені, як Ю. Найда, Л. С. Бархударов, В. С. Виноградов, О. О. Селіванова та багато інших. На сучасному етапі розвитку перекладознавства актуальним лишається питання лексичних трансформацій, зокрема функціонально-стилістичний аспект, який виділила О. О. Селіванова [1]. В рамках цих трансформацій змінюються шари лексики, яка використовується, та реєстр слова [2].

Особливо важливими функціонально-стилістичні трансформації є для перекладу художніх текстів, адже вдалі зміни, до яких вдається перекладач, можуть допомогти читачеві краще зрозуміти текст, а отже, адекватно його сприйняти. Водночас за некоректної передачі цієї конотативної інформації може бути спотворено сприйняття і розуміння тексту.

Метою нашого дослідження є аналіз функціонально-стилістичних трансформацій у перекладі роману Маріо П'юзо «Хрещений батько».

«Хрещений батько» є гангстерським романом, у ньому розповідається про життя одного з найвпливовіших кланів мафії у Нью-Йорку. Твір був перекладений українською мовою на початку 1970-х. На той час твір був досить резонансним, і опублікування його перекладу у Радянському Союзі було проблематичне. Все підлягало суворій цензурі, до того ж не варто забувати про Холодну війну між СРСР та Америкою. Таким чином, для того, щоб український читач побачив цей твір, перекладачам потрібно було показати мафію в негативному світі [3]. Тому у перекладі твору “The Godfather” перекладачі часто вдаються до зниження лексики.

Завдяки функціонально-стилістичним трансформаціям мова перекладу стає переважно розмовно-побутовою, на відміну від більш нейтральної лексики мови оригіналу. Так, у фрагменті “*Godfather, I can't sing anymore, something **happened** to my throat, the doctors don't know what. // Хрещений, я не можу більше співати, щось **зробилося** з моїм горлом і лікарі нічого не доберуть.*”, слово «*happened*» (сталось) перекладачі замінили на «*зробилося*», що знизило лексику з нейтральної до розмовно-